

2. Dibrova, A.D. (2010), "The effectiveness of state support to livestock production in Ukraine", *Ekonomika APK*, no. 9, pp. 54-60.
3. Zhmailov, V.M., Zhmailova, O.H., Babytska, O.O. et al. (2014), *Orhanizatsiino-ekonomichni osnovy upravlinnia prybutkom silskohospodarskykh pidpriemstv* [Organizational and economic basics of agricultural companies' income management], monograph, SNAU, Sumy, Ukraine, 408 p.
4. Madison, V.V. and Madison, L.V (2008), Cows from the tube: Past and Future. *Chemistry and life – XXI century*, 10, pp. 28-35.
5. Mykytiuk, V.M. and Khodakivskiy, Ye.I. (2012), "Market fundamentalism and state regulation in the field of cattle breeding", *Ekonomika APK*, no. 10, pp. 57-62.
6. Onosova, I.A. (2000), "The hierarchy of needs and possibilities of its application in the marketing research of meat products market", *Trade and market of Ukraine*, no. 10, pp. 319-324.
7. Putsenteilo, P.R. (2013), "The strategic directions of livestock development in Ukraine", *Innovative economy*, no. 8, pp. 12-16.
8. Svidovskiy, A.M. and Onosova, I.A. (2000), "On the mathematical correctness of the curves of supply and demand", *Trade and market of Ukraine*, no. 11, pp. 171-178.
9. Meszek, W. and Polewski, M. (2006), "Certain aspects of working capital in a construction company", *Technological and Economic Development of Economy*, no. 12 (3), pp. 222-226.
10. Tuan, F., Cao, Q. and Peng, T. (2001), "Livestock Production Competitive, but Exports Remain Small", *In China: Agriculture in Transition*. Economic Research Service, USDA. International Agricultural and Trade Report WRS-01-02, available at: http://www.ers.usda.gov/media/904902/wrs012i_002.pdf (access date March 25, 2016).
11. John H. Dyck and Kenneth E. Nelson (2003), "Structure of the Global Markets for Meat. Market and Trade Economics Division", *Agriculture Information Bulletin*, no. 785, September, available at: http://www.ers.usda.gov/media/882284/aib785-1_002.pdf (access date March 25, 2016).

УДК 33:334

Копитова І.В.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту організації і
адміністрування
Житомирський національний агроекологічний університет

КОМУНІКАЦІЇ ЯК ОСНОВА МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ

Копытова І.В.,
cand.sc.(econ.), assoc. prof., assistant professor at the
department of management of organizations and administration
Zhytomyr National Agroecological University

COMMUNICATION AS THE BASIS OF THE MANAGEMENT MECHANISM

Постановка проблеми. Кризові явища, що всебічно охопили суспільні процеси в Україні, насамперед криються в нездатності існуючих систем управління на всіх рівнях відповідати новим складним викликам сьогодення. В тому числі це стосується і систем управління організацій (підприємств). По суті, ми маємо справу з кризою управління, коли корпус сучасних управлінців через низку об'єктивних і суб'єктивних причин не в змозі приймати правильні рішення і підібрати адекватний інструментарій управлінських впливів на об'єкти управління. Це підкреслює важливість проблеми застосування механізму управління та роль комунікацій в ньому, дослідження якої на методологічному рівні дозволить окреслити основні напрями розв'язання кризи управління в цілому. Разом з тим, існує також потреба в реалізації отриманих знань на практиці, що неможливо без врахування і включення в це дослідження такого надважливого управлінського ресурсу як комунікація, оскільки передумовою управління виступає створення комунікаційної мережі, яка є гарантом забезпечення надходження правильної інформації необхідним людям у потрібний час.

Управлінська діяльність пов'язана з необхідністю постійної координації діяльності членів колективу для досягнення цілей організації. Ця координація здійснюється за допомогою різноманітних контактів членів організації в процесі комунікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сам термін «комунікація» (від лат. – communicatio – робити загальним, повідомляти, бесідувати, пов'язувати) з'явився в науковій літературі на початку ХХ ст. (хоча перша модель комунікації була запропонована Аристотелем, який виділив такі компоненти процесу комунікації, як оратор, мовлення і аудиторія). Ч. Бернанд був одним з перших і принаймні

одним з найбільш відомих авторів, хто серйозно досліджував комунікацію на великих підприємствах. Він розглядав її як засіб, з допомогою якого люди об'єднуються в організації для досягнення загальної мети. Це досі залишається основною функцією комунікації. Серед інших зарубіжних вчених слід виділити внесок в розробку даної проблеми Р. Т. Крейга, К.-О. Апеля, Ю. Хабермаса, І. Л. Ансоффа, А. А. Томпсона, М. Х. Мескона, М. Альберта, Ф. Хедоури, М. М. Бахтіна, С. Н. Капустіна, О. С. Віханського, В. П. Конецької, Г. Г. Почепцова, І. П. Яковлева та ін. В Україні проблемою комунікацій займалися В. М. Бебик, І. Г. Шавкун, О. Б. Бутник-Сіверський, О. В. Матвієнко, Г. В. Осовська, Я. В. Мех, В. О. Новак, Л. Г. Макаренко, М. Г. Луцький та ін.

В науці найбільшого розгляду отримали питання теорії, соціології та психології комунікацій. Проте недостатньо уваги приділено комунікаціям як фактору економічного розвитку на державному, регіональному рівнях та на рівні підприємств. Комунікація також рідко розглядається як фактор забезпечення конкурентоспроможності підприємства. В кращому випадку увага дослідників зосереджена на ролі комунікацій як ресурсу організацій і управління, що викликає необхідність подальшої розробки теоретичних положень в галузі комунікацій.

Постановка завдання. На наш погляд, комунікація як об'єкт (а в цій статті як предмет) дослідження вийшла за межі її традиційного сприйняття як одного з багаточисельних ресурсів організації й управління. В управлінні для повного розуміння сутності і змісту комунікації важливо розглядати її не тільки як ресурс або предмет управлінської діяльності, а насамперед як рушійну силу всіх процесів в системі управління, і зокрема, як основу механізму управління. Тому метою дослідження цієї статті є розробка методологічних та практичних аспектів взаємозв'язку організаційних комунікацій та механізму управління при їх застосуванні в процесі управління виробництвом.

Виклад основного матеріалу дослідження. За останній час сприйняття сутності комунікацій в організації істотно змінилося – якщо раніше під ними розуміли виключно інформування персоналу про управлінські рішення, то в сучасному світі комунікація в компанії – це одна з основних підсистем управління, учасниками якої стають вже два і більше елементи. Джонс Е., Ватсон Б., Гарднер Дж. визначають комунікацію в організації так: «Спочатку цей феномен розумівся як засіб, за допомогою якого індивідуальна активність членів організації координується і дозволяє досягти організаційних цілей. Потім було визначення комунікації як центрального процесу в організації. Новітнє розуміння комунікації знаходить вираження в її трактуванні як підстави для створення організації» [10, с. 728]. Саме за допомогою комунікації здійснюється управління, тому вона являє собою ще й соціальний механізм, за допомогою якого виникає і реалізується влада в суспільстві і в організації, що наштовхує наше дослідження комунікацій саме в розрізі цього аспекту. Тобто комунікації нами трактуються як основа механізму управління.

Поняття "механізм" в міждисциплінарній науці найчастіше розглядають як систему, пристрій, які визначають порядок певного виду діяльності. В економіку поняття механізму прийшло з техніки, оскільки виникла потреба в описі соціальних і виробничих процесів у їх взаємодії. Чаленко А., досліджуючи особливості даного поняття в економічній науці, визначає механізм як сукупність ресурсів економічного процесу і способів їх поєднання. Відмінною особливістю запропонованого поняття є наявність процесу і нерозривний зв'язок та підпорядкування механізму процесу. В даному понятті здійснено відмежування від механізму управління, тобто механізм представлений як керований ресурс процесу. Усунення термінологічної та понятійної невизначеності механізму в економічній науці дозволяє об'єктивно відображати існуючі наукові категорії та їх взаємодію [8].

Механізм управління є складовою частиною системи управління, що забезпечує дієвий вплив на фактори, стан яких обумовлює результат діяльності об'єкту управління [3]. Саме механізм управління пов'язує цілі підприємства з його ресурсами й можливостями і забезпечує узгоджену та цілеспрямовану взаємодію всіх елементів процесу управління підприємства, являючи собою підсистему в системі, на яку покладені відповідні функції. Механізм управління являє собою з'єднуючий ланцюг як між суб'єктом і об'єктом управління, так і між елементами системи управління, а також підприємством і суб'єктами зовнішнього середовища господарювання.

В процесі управління його механізм виконує низку функцій, усвідомлення яких сприяє їх більш повній реалізації на практиці, що значно підвищує адекватність і дієвість механізму управління. Серед основних функцій механізму управління необхідно виділити наступні: організаційну, стимулюючу, комунікаційно-інформаційну, відтворювальну, регуляторно-підтримуючу та функцію соціальної відповідальності [9, с. 327].

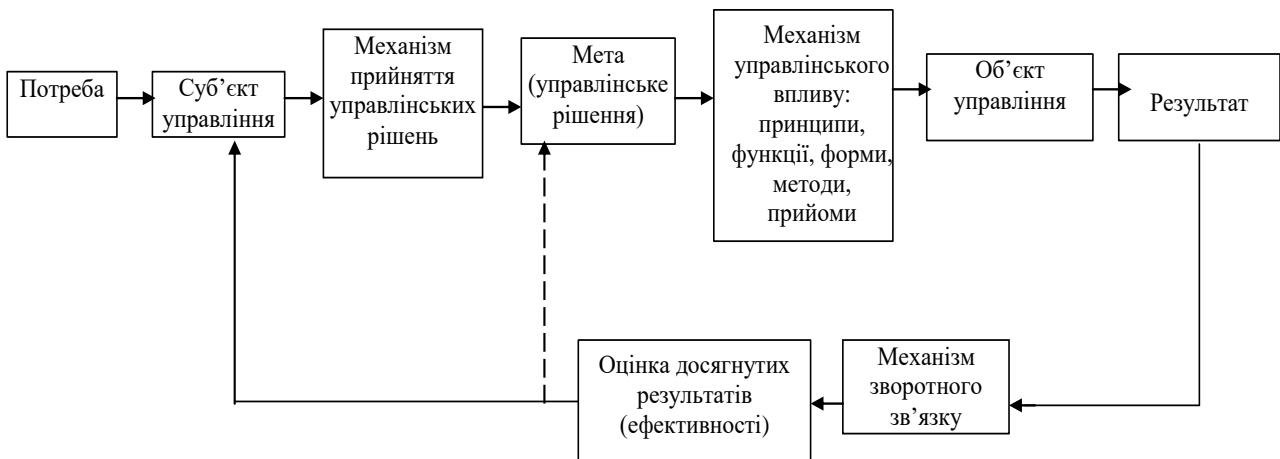
Організаційна функція механізму управління дозволяє йому об'єднувати, узгоджувати і забезпечувати взаємодію всіх інших елементів системи управління при цілеспрямованому впливові на об'єкт управління. Стимулююча функція механізму спрямована на формування зацікавленості учасників процесу управління у високих результатах власної праці і в діяльності організації в цілому. Відтворювальна функція спрямована на забезпечення механізмом управління підґрунтя для безперервного здійснення послідовних стадій процесу діяльності організації через відтворення всіх її ресурсів. Регуляторно-підтримуюча передбачає нормативно-правове й субсидіарне забезпечення

діяльності організацій за допомогою відповідної нормативно-законодавчої бази, програм органів державного, регіонального, галузевого управління тощо. Функція соціальної відповідальності спрямовує вплив системи управління на зовнішнє середовище через прийняття рішень і здійснення діяльності, що відповідають інтересам як суспільства, так і самої організації. Одним з аспектів цієї функції є забезпечення екологічності виробництва. Комунікативно-інформаційна функція дозволяє механізму управління налагодити комунікаційні зв'язки в системі управління, активізувати інформаційні потоки на кожному етапі процесу управління, виконувати зв'язуючу роль між суб'єктом і об'єктом. Саме механізм управління реалізує таку ознаку комунікацій як всепроникаючість в організаційних процесах, а комунікації в свою чергу забезпечують його дієвість і виконують життєдіяльну функцію в організації, схожу за суттю з функцією нервової системи в організмі людини.

В управлінській науці виділяють різні види механізму управління. Причому, якщо мова йде про внутрішні фактори управління організацією, слід використовувати поняття „механізму управління підприємством”, якщо про зовнішні – „механізму взаємодії з іншими підприємствами і організаціями”. Оскільки природа внутрішніх факторів управління підприємством є різноманітною (організаційні, структурні, технічні, економічні, адміністративні, матеріальні фактори), в науці виділяють певні види механізмів управління. Основними видами механізмів управління виступають: організаційні, економічні, структурні механізми, механізми організації управління, технічні і адміністративні, інформаційні механізми та інші [5].

Для уточнення сутності механізму управління необхідно розуміння управління як наукової категорії з позиції його змісту і форми. Ці категорії допомагають усвідомити упорядкованість буття і його складових. Зміст – філософська, загальнонаукова категорія, що відображає сукупність усіх складових елементів і властивостей, основу даного предмету чи процесу. Під формою розуміється спосіб існування виразу змісту. Зміст і форма знаходяться в нерозривній діалектичній єдності. Поняття “управління виробництвом” має два аспекти: управління як структура (статика управління) і управління як процес (динаміка управління). Механізм управління характеризує особливості змісту управління, який розкривається в процесі.

Основним засобом дослідження процесу управління є його моделювання, тобто виділення основних істотних характеристик процесу, відображення їх в певній формі та встановлення зв'язків між ними. Схематично процес управління виробництвом представлений на рис. 1, який дозволяє побачити його структурні елементи у взаємодії і виділити основні етапи: постановка мети, її реалізація та зворотний зв'язок.

Рис. 1. Механізм управління в структурі процесу управління виробництвом

Джерело: розробка автора

Механізм управління забезпечує реалізацію кожного етапу процесу управління через застосування суб'єктом управління відповідного управлінського інструментарію. Так, на етапі визначення мети (прийняття рішень) суб'єкт управління застосовує механізм визначення цілей (прийняття рішень). На етапі реалізації визначених цілей (прийнятих рішень) ним застосовується механізм управлінського впливу на об'єкт управління, який за своїми якісними характеристиками та змістом суттєво відрізняється від попереднього механізму визначення цілей (прийняття рішень). В науці більшість дослідників зводять поняття механізму управління саме до механізму управлінського впливу, хоча він виступає тільки одним з складових цього поняття. На етапі зворотного зв'язку застосовується відповідний управлінський механізм, який дозволяє оцінити досягнуті результати процесу управління і за необхідності внести коригуючі дії та акумулювати набутий досвід.

Всі зазначені механізми є складовими комплексного поняття «механізм управління» [2, с.149]. Їх взаємодію в єдиній структурі механізму управління забезпечують організаційні комунікації, які є одним з найважливіших факторів інтеграції управління. На основі комунікаційних зв'язків в організації здійснюється спілкування людей у процесі їх спільної діяльності, обмін ідеями, думками, почуттями, обмін інформацією. За допомогою комунікації соціальні та енергетичні внески людей спрямовуються на досягнення цілей організації. Комунікація також є засобом, з допомогою якого модифікується поведінка, здійснюються зміни, інформація набуває ефективності, реалізуються цілі.

Для ефективного проходження процесу управління на кожному його етапі необхідна реалізація відповідного виду механізму управління, основою якої виступають комунікації. При чому останні в межах кожного виду механізму управління будуть виконувати ту чи іншу функції. Існує дві основні функції комунікацій: інформаційна та особистісна. Перша забезпечує рух інформації в організації, друга – взаємодію особистостей в процесі обміну інформацією. Ці дві функції тісно пов'язані одна з одною. Комунікаційні зв'язки в організації здебільшого виникають завдяки руху інформації, проте лише до інформаційних процесів не зводяться. Комунікація формується не тільки на основі необхідності обміну інформації, але й за особистісним ставленням (рівнем симпатії-антипатії) до учасників комунікаційного процесу на основі особистісних ділових зв'язків та з врахуванням особистісно-психологічних особливостей сприйняття інформації.

Так, в межах механізму визначення цілей (прийняття рішень) найбільш повно реалізується інформаційна функція комунікацій. Управлінська діяльність на першому етапі процесу управління заснована на обміні інформацією. Основна мета комунікації тут полягає у досягненні точного розуміння відправленого повідомлення приймаючою стороною. Від точності розуміння отриманої інформації керівником залежить якість визначених цілей (прийнятих рішень). А це залежить від надійності зовнішніх та внутрішніх організаційних комунікацій. Саме комунікація служить засобом включення організації в зовнішнє середовище, забезпечує їй необхідний рівень взаємодії з ключовими, цільовими аудиторіями, без яких неможливе і безглузде саме існування організації. Таку ж роль комунікація відіграє і у внутрішньому середовищі організації.

В межах механізму управлінського впливу на об'єкт управління комунікації в більшій мірі реалізують особистісну функцію. Управлінська діяльність пов'язана з необхідністю постійної координації діяльності членів колективу для досягнення загальних цілей. Дана координація може здійснюватися за допомогою різноманітних форм, а передусім – за допомогою різноманітних контактів членів організації в процесі комунікації.

Через механізм зворотного зв'язку комунікації реалізують одночасно інформаційну та особистісну функції. З одного боку через комунікаційні зв'язки надходить необхідна для оцінки ефективності управління інформація, а з іншого – через особистісні контакти відбувається коригування діяльності в процесі реалізації цілей і накопичення цінного досвіду та зв'язків для наступного циклу процесу управління.

Кожені з зазначених вище механізмів управління має свій специфічний інструментарій, але всіх їх пов'язує єдина мета, спрямована на забезпеченість керованості процесу управління, яка трактується нами як здатність безперешкодного протікання процесу управління на кожному його етапі. Особливого значення поняття керованості процесу управління набуває, коли системі управління доводиться функціонувати в нестабільних умовах. В теорії управління керованість означає можливість перевести систему з одного стану в інший. В соціології управління керованість – це якісна характеристика соціального середовища, що дозволяє соціалізованим суб'єктам встановлювати і досягати певних цілей при взаємодії одне з одним [7]. В достатньо загальній теорії управління керованість розглядається як властивість об'єкту управління, в основі якої лежить розв'язок задачі про передбачуваність поведінки об'єкта (процесу) в певній мірі під впливом: зовнішнього середовища, власних змін об'єкта (процесу), управління [1, с. 301].

Під керованістю часто розуміють і здатність досягати поставлених цілей, вкладаючись при цьому в обмеження ресурсів й часу, або співвідношення, що формується між керованими і некерованими змінними в системі управління. Дані визначення допомагають більш повно розкрити сутність складної категорії «керованість процесу управління». Всі вони вказують на ступінь знання суб'єктом управління об'єкту свого впливу. Об'єктом можуть виступати окремі процеси, ресурси, персонал, організація і її ділове середовище тощо.

Основний принцип досягнення керованості був сформульований кібернетиком й психологом Росом Ешбі і був названий законом необхідної різноманітності. Його суть полягає в тому, що різноманітність (складність) керуючої системи повинна бути не менша за різноманітність (складність) керованого об'єкта. Тому всі надбання теорії й практики менеджменту зводяться по суті до реалізації прагнення звузити різноманітність керованого об'єкту і розширити вплив та складність керуючого суб'єкта з метою досягнення керованості [6]. І одним з основних інструментів системи управління в досягненні керованості якраз і виступає комунікаційна мережа організації.

Потік інформації в організованій соціальній системі є істотним елементом її ефективного функціонування. Формування ефективних комунікаційних мереж і створення умов для успішного

функціонування комунікацій в організації становлять одну з найважливіших задач управління. Німецькі вчені Ст. Зігерт і Л. Ланг зазначають: “Хліб людей організації – інформація і комунікації. Якщо порушуються інформаційні потоки всередині підприємства та зв'язки із зовнішнім світом, саме існування цього підприємства під загрозою. Однієї інформації недостатньо. Тільки коли вона відповідним чином перетворюється і обробляється, тобто коли виникають комунікативні зв'язки, забезпечуються існування й ефективна діяльність організації” [4, с. 16].

Викладені вище положення дозволяють сформулювати власну позицію у визначенні сутності механізму управління і розглядати його як систему управлінського інструментарію, що застосовується суб'єктом управління через комунікаційну мережу при розробці цілей організації, їх реалізації і забезпеченні зворотного зв'язку процесу управління, і яка спрямована на досягнення керованості останнього.

Висновки та подальші дослідження. Отже, механізм управління є найбільш активним елементом системи управління організації, що зв'яже і забезпечує взаємодію інших її складових через комунікаційні зв'язки. Різноманітність засобів управлінських впливів на кожному етапі процесу управління дозволяє в складі комплексного механізму управління організацією виділити три його складові: механізм визначення цілей (прийняття рішень), механізм управлінського впливу та механізм зворотного зв'язку. Кожен з них має свій специфічний інструментарій, але всіх їх пов'яже єдина мета, спрямована на забезпеченість керованості процесу управління. Реалізація зазначеної мети в значній мірі залежить від ефективності організаційних комунікацій. Тому для кожної організації постає важливе завдання розробки такої комунікативної мережі, щоб у ній органічно могли поєднуватися стійкість і динамізм, керованість і спонтанність, новий і колишній досвід.

Література

1. Внутренний предиктор СССР. Основы социологии. Том 1: Часть 1. Введение в психологические основы практики познания и творчества; Часть 2. Достаточно общая теория управления (ДОТУ) и некоторые аспекты управленческой практики – Санкт-Петербург, 2010. – 418 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.old.vodaspb.ru/files/books/osnovi-sociologii/osnovi-sociologii-1-a5-20101203.pdf>.
2. Гончарук А.Г. Формирование общего механизма управления эффективностью предприятия [Электронный ресурс] / А.Г. Гончарук. – Режим доступа: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/4344/st_45_22.pdf?sequence=1
3. Джауд Абасс К. Теоретические подходы к определению сущности механизма управления [Электронный ресурс] / Абасс К Джауд – Режим доступа: <http://www.be5.biz/ekonomika1/r2011/00403.htm>.
4. Зигерт В. Руководит без конфликтов: Сокр. пер. с нем./ Науч. ред. и авт. предисл. А.Л. Журавлев. / В.Зигерт, Л. Ланг. – М. : Экономика, 1990. – 335 с.
5. Малицкий А. А. Организационно-экономичный механизм управления предприятием: сущность та структура [Электронный ресурс] / А.А. Малицкий. – Режим доступа: <http://intkonf.org/malitskiy-aa-organizatsiyno-ekonomichniy-mehanizm-upravlinnya-pidpriemstvom-sutnist-ta-struktura>.
6. Свешникова Е. Управляемость, самоорганизация и контроль [Электронный ресурс] / Е. Свешникова // Управляем предприятие. – 2011. – № 3 (3) (апрель). – Режим доступа: http://upr.ru/article/UPRAVLyaEMOST,_SAMOORGANIZATsYa_I_KONTROL-959.
7. Управляемость. Викисловарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%8F%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%8C>.
8. Чаленко А. О неопределенности термина «механизм» в экономических исследованиях [Электронный ресурс] / А. Чаленко. – Режим доступа: <http://kapital-rus.ru/articles/article/176697/>.
9. Яржина Н.Н. Комплексность механизма управления предприятием / Н.Н. Яржина // Бизнес Информ. – 2014. – № 4. – С. 324–329.
10. Jones E. Organizational Communication: Challenges for the New Century / Elizabeth Jones, Bernadette Watson, John Gardner // Journal of Communication. – 2004. – December. – P. 722–750.

References

1. Vnutrennii prediktor SSSR (2010), “The fundamentals of sociology. Volume 1: Part1. An introduction to the psychological bases of knowledge and creativity practice; Part 2. Sufficiently general management theory and some aspects of management practices”, available at: <http://old.vodaspb.ru/files/books/osnovi-sociologii/osnovi-sociologii-1-a5-20101203.pdf>. (access date May 07, 2016).
2. Honcharuk, A.H. (2009), “The formation of a common mechanism for managing the enterprise efficiency”, available at: http://econindustry.org/arhiv/html/2009/st_45_22.pdf. (access date June 01, 2016).
3. Dzhaud, Abass K. (2011), “Theoretical approaches to the definition of the essence of the management mechanism”, available at: <http://be5.biz/ekonomika1/r2011/00403.htm>. (access date March 21, 2016).
4. Zihert, V. and Lanh, L. (1990), *Rukovodit bez konfliktov* [To lead without conflicts], Ekonomika, Moscow, Russia, 335 p.
5. Malytskyi, A.A. “Organizational and economic mechanism of enterprise management: essence and structure”, available at: <http://intkonf.org/malitskiy-aa-organizatsiyno-ekonomichniy-mehanizm-upravlinnya-pidpriemstvom-sutnist-ta-struktura>. (access date March 21, 2016).

6. Sveshnikova, E. (2011), "Manageability, self-organization and control", *Upravliaem predpriatiem*, no. 3 (3) (aprel), available at: http://upr.ru/article/UPRAVLYaEMOST,_SAMOORGANIZATsIYa_I_KONTROL-959. (access date March 22, 2016).
7. "Controllability. Wiktionary", *Upravliaemost. Vikislovar*, available at: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%8F%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%8C>. (access date December 25, 2015).
8. Chalenko, A. (2010), "The uncertainty of the term "mechanism" in economic research", available at: <http://kapital-rus.ru/articles/article/176697/>. (access date May 07, 2016).
9. Yarkina, N.N. (2014), "The complexity of the mechanism for enterprise management", *Biznes Inform*, no. 4, pp. 324–329.
10. Jones, E., Watson, B., Gardner, J. (2004), "Organizational Communication: Challenges for the New Century", *Journal of Communication*, December, pp. 722–750.

Рецензент: д.е.н., професор Житомирського національного агроекологічного університету В.І. Ткачук

УДК 636.5/6-035.57.003.13

Булик О.Б.,
к.е.н., в.о. доцента кафедри міжнародної економіки та менеджменту ЗЕД Львівський національний аграрний університет

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА

Bulyk O.B.,
cand.sc.(econ.), acting assistant professor at the department of international economics and management of foreign economic activity Lviv National Agrarian University

THE METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF THE POULTRY PRODUCTS EFFICIENCY EVALUATION

Постановка проблеми. Ефективність виробництва продукції птахівництва знаходить конкретний кількісний вираз у системі взаємопов'язаних показників, які характеризують ефективність використання основних елементів виробничого процесу. За допомогою таких показників визначається рівень ефективності використання всіх видів ресурсів, які застосовують у виробництві.

За останні роки на державному рівні вжито певних заходів для подолання аграрної кризи. У даний час сільське господарство є галуззю з низьким рівнем оподаткування і пільговим режимом кредитування. Однак сільськогосподарське виробництво як вид бізнесу й надалі відзначається нестабільністю та ризикованістю, не гарантує швидких і достатньо великих прибутків. Тому новітні адаптаційні та інноваційні процеси, що відбуваються в аграрному секторі України внаслідок переходу до ринкових відносин та вступу до СОТ зумовили необхідність пошуку відповідних методичних підходів до оцінки економічної ефективності виробництва продукції птахівництва, актуалізуючи цю проблему для науковців.

Щоб обґрунтувати напрями та виявити резерви підвищення ефективності виробництва продукції птахівництва, необхідно здійснити оцінку різних явищ, які відбуваються в цій галузі. Для цього потрібні конкретні показники, що відображають вплив різних факторів на процес виробництва. За допомогою системи таких показників можна провести комплексний аналіз і розробити пропозиції щодо напрямів підвищення економічної ефективності виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання дослідження ефективності сільськогосподарської продукції висвітлені в працях багатьох вчених. Зокрема, питаннями узагальнення показників ефективності цікавилися Л.Драгун, О.Вакульчик, В. Дієсперов. В межах ресурсного підходу цікаві пропозиції були висунуті В. Прядко. За методикою А. Шафронова при ресурсному підході можна порівняти фактично одержаний результат з можливим і таким чином оцінити виробничо-економічну діяльність підприємства. Вагомий внесок у визначення показників ефективності виробництва внесли вітчизняні науковці В.Г. Андрійчук та І.В. Рябчик, більш глибоко